

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5383-13

meddelad i Stockholm den 26 juni 2014

SÖKANDE

Kvänum Badene Vind AB, 556889-0015

Ombud: Advokat Maria Paijkull
Advokatfirman Vinge KB
Box 11025
404 21 Göteborg

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Socialdepartementet) beslut den 8 maj 2013, S2013/1328/PBB, avseende överklagande i fråga om bygglov på Badene 2:1, 4:1 och 4: 2 (numera Badene 2:1), Vara kommun, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår yrkandet om syn.

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

YRKANDEN M.M.

Kvänum Badene Vind AB ansöker om rättsprövning av regeringens beslut och yrkar att beslutet ska upphävas. Bolaget yrkar i andra hand att ärendet återförvisas

Dok.Id 149803

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

till regeringen för ny handläggning. Bolaget yrkar även att Högsta förvaltningsdomstolen håller syn.

Bolaget anför bl.a. följande.

Regeringen är inte konsekvent när den i tillämpningen av 3 kap. 9 § miljöbalken bara ser till de omständigheter som Försvarsmakten åberopar. Nya riktlinjer från Försvarsmakten kan inte tillämpas på bygglov som utnyttjas. Försvarsmakten har varit informerad under bygglovsprocessen och har inte haft några invändningar mot uppförandet av vindkraftverken. Försvarsmaktens agerande i ärendet har bidragit till att bolaget inrättat sig efter bygglovsbeslutet.

Vindkraftverken hade vid tidpunkten för det klandrade avgörandet varit uppförda och i drift i nära ett år. Det är uppenbart att regeringen missförstått detta eftersom den i det klandrade avgörandet utgår ifrån att verken är ”avsedda att uppföras.” Frågan måste också bedömas i ljuset av 1 kap. 5 § plan- och bygglagen (1987:10) enligt vilket lagrum hänsyn ska tas till både enskilda och allmänna intressen. Regeringen gör inte någon individuell bedömning och ser inte till omständigheterna i det enskilda fallet. Regeringens sparsmakade motivering gör det omöjligt att kontrollera vilka skäl och hänsyn som har bestämt utgången (jfr HFD 2011 ref. 10). Med tanke på beslutets ingripande karaktär ställs höga krav på utredning vid beslutsfattande och motivering.

Vindkraftverken medför inte någon ytterligare begränsning av Försvarsmaktens verksamhet. Vid en avvägning mellan olika intressen, vilken regeringen har underlåtit att göra, är det uppenbart att vindkraftverken i detta fall kan samexistera med Försvarsmaktens verksamhet. Beslutet brister i proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar.

I andra likartade ärenden har regeringen avslagit Försvarsmaktens överklaganden. Regeringen har i de ärendena ansett att Försvarsmakten redan hade fått begränsa sin verksamhet i berörda områden eftersom det fanns flera uppförda vindkraftverk där.

Högsta förvaltningsdomstolen har genom beslut den 18 december 2013 berett regeringen tillfälle att avge yttrande i målet.

Regeringen anför bl.a. följande.

Regeringen har gjort bedömningen att verksamheten vid Såtenäs kommer att begränsas och att riksintresset för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken därmed riskerar att påtagligt skadas. Försvarmakten är beroende av hinderfria områden för att kunna utföra sin flygverksamhet med den typ av utbildning som förekommer vid Såtenäs flygflottilj. I båda de av bolaget åberopade regeringsärendena finns i respektive områden redan ett antal vindkraftverk som är uppförda i grupper. Försvarmakten bedömdes redan i och med det ha fått begränsa sin flygverksamhet i dessa områden. De i ärendena aktuella verken var uppförda respektive skulle uppföras i anslutning till de befintliga grupperna. De hinderfria områdena minskades inte genom de nya verken.

Det aktuella ärendet kan inte i alla delar likställas med de två åberopade ärendena.

I varje enskilt fall måste regeringen göra en bedömning av om ett vindkraftverk påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av de militära anläggningarna om verket ska uppföras i ett område som behövs för totalförsvaret. Detta gäller oavsett om vindkraftverket redan har uppförts eller inte. Det är inte så att 3 kap. 9 § miljöbalken inte kan tillämpas av en överinstans därför att den ifrågasatta åtgärden redan har utförts.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Högsta förvaltningsdomstolen finner inte skäl för att hålla syn och avslår yrkandet därom.

Av 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar

en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

I ärendet tillämpliga bestämmelser i plan- och bygglagen (1987:10) och miljöbalken anges i det klandrade beslutet. I det klandrade beslutet har regeringen funnit att uppförandet av vindkraftverken kan medföra krav på begränsningar i den militära verksamheten och på sikt försvåra nyttjandet av flygplatsen och därmed påtagligt skada riksintresset. Vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen i ärendet har regeringen funnit att det allmänna intresset har en sådan tyngd att bolagets enskilda intresse av att få utföra sökta åtgärder på fastigheten bör stå tillbaka.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

Enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Vidare ska enligt paragrafens andra stycke områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Enligt 3 kap. 10 § miljöbalken ska, om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål och området behövs för en

Mål nr
5383-13

anläggning inom totalförsvaret, försvarsintresset ges företräde. Övriga i målet aktuella bestämmelser är allmänt hållna och ger ett förhållandevis stort utrymme för olika bedömningar.

I förevarande mål är det fråga om ett markområde som Försvarsmakten utpekat som ett område av riksintresse för totalförsvaret. De i målet aktuella bestämmelserna reglerar bl.a. hur intresseavvägningen mellan det allmänna och det enskilda intresset ska göras. Vad beträffar riksintresset för totalförsvaret lämnar reglerna ett mycket litet utrymme för hänsyn till andra intressen.

Mot den nu angivna bakgrunden finner Högsta förvaltningsdomstolen att regeringen i sin avvägning hållit sig inom det bedömningsutrymme som de berörda reglerna innefattar. I målet har inte heller framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller att det vid handläggningen förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Regeringens beslut kan därför inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Eskil Nord, Anita Saldén Enérus och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Ann-Christine Johansson.